

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Radana Malíka a soudců JUDr. Barbary Pořízkové a JUDr. Pavla Molka v právní věci žalobce: **M. K.**, zast. JUDr. Lenkou Vidovičovou, LL.M., advokátkou se sídlem Zámečnická 497/3a, Olomouc, proti žalovanému: **Ministerstvo životního prostředí**, se sídlem Vršovická 1442/65, Praha 10, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 9. 1. 2020, č. j. MZP/2020/540/16, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 21. 5. 2021, č. j. 4 A 17/2020-49,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Rozhodnutím České inspekce životního prostředí, oblastního inspektorátu Liberec (dále jen „ČIŽP“), ze dne 24. 10. 2019, č. j. ČIŽP/51/2019/5178, byl žalobce uznán vinným ze spáchání přestupku podle § 87 odst. 3 písm. d) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZOPK“). Přestupku se žalobce dopustil tím, že bez povolení orgánu ochrany přírody pokácel v dubnu 2019 3 dřeviny rostoucí mimo les o obvodu kmene ve výšce 130 cm nad zemí větším než 80 cm. Podle § 87 odst. 4 písm. c) ZOPK byla žalobci za uvedené jednání uložena pokuta ve výši 7 500 Kč.

[2] Odvolání žalobce proti rozhodnutí ČIŽP zamítl žalovaný výše nadepsaným rozhodnutím. Shledal, že rozhodnutí ČIŽP je zákonné i věcně správné. Shrnul zjištěný skutkový stav i chování žalobce, doplnil bližší popis pokácených dřevin a uzavřel, že nenastal stav zřejmého a bezprostředního ohrožení života nebo zdraví či hrozba škody značného rozsahu, a proto nebylo možné dřeviny pokácet bez povolení podle § 8 odst. 4 ZOPK. Nepřisvědčil ani navrhované změně uloženého trestu na napomenutí, neboť žalobce si musel být vědom, že pro kácení bez povolení nejsou splněny podmínky. Uloženou pokutu naopak žalovaný shledal přiměřenou okolnostem a odpovídající obdobným případům.

[3] Proti rozhodnutí žalovaného se žalobce bránil žalobou, kterou městský soud nyní napadeným rozsudkem zamítl jako nedůvodnou. Konstatoval, že z odůvodnění správních rozhodnutí i fotodokumentace ve správním spise je zřejmé, že se nejednalo o stav bezprostředního ohrožení. Odkazovali-li žalobce na možnost vichřice v dané oblasti, předložená předpověď počasí se netýkala Semilská ani Libereckého kraje. Ani namítaná nemožnost opatřit souhlasy menšinových spoluvlastníků dotčeného pozemku není důvodem pro pokácení dřevin bez povolení. Správní orgány naopak dostatečně posoudily stav dřevin a jejich závěry jsou zcela podloženy. Městský soud nepřisvědčil ani tvrzení žalobce, že postupoval v souladu s čl. 11 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“), a proto není rozhodné splnění podmínek § 8 odst. 4 ZOPK. Podle tohoto článku Listiny je třeba při výkonu vlastnických práv postupovat v souladu se zákonem, a to žalobce nepostupoval. Žalobce svým postupem narušil objekt chráněný zákonem a naplnil tedy skutkovou podstatu vytykaného přestupku. Městský soud nakonec neshledal ani podmínky pro moderaci uložené sankce podle § 78 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dál jen „s. ř. s.“), neboť tato nebyla uložena ve zjevně nepřiměřené výši a správní orgány její výši řádně odůvodnily.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[4] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) napadl výše označený rozsudek městského soudu kasační stížností z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Navrhl napadený rozsudek zrušit a věc vrátit městskému soudu k dalšímu řízení, eventuálně aby Nejvyšší správní soud upustil od uložení pokuty.

[5] Dle stěžovatele posuzovaly správní orgány i městský soud věc izolovaně, pokud hodnotily pouze splnění předpokladů pro výjimku z povinnosti disponovat povolením ke kácení dřevin podle § 8 odst. 4 ZOPK. Měli se však více zabývat nezákonným postupem Městského úřadu Semily (dále jen „městský úřad“), který oznámení stěžovatele o záměru pokácet dřeviny považoval za žádost o vydání povolení ke kácení a vyzval stěžovatele k doložení souhlasů spoluvlastníků dotčeného pozemku, a ústavní povinností stěžovatele podle čl. 11 odst. 3 Listiny.

[6] Stěžovatel uvedl, že stav dřevin nebyl dobrý, mohl být podkladem pro vydání povolení a riziko pádu dřevin bylo skutečné. Vinou chybného postupu městského úřadu by k vydání povolení v brzké době nedošlo, ostatně druhý ze spoluvlastníků dosud souhlas s kácením nedal. Prodlení s kácením by však mohlo mít tragické následky, za které by stěžovatel nesl civilní i trestní odpovědnost, proto se rozhodl dřeviny pokácet. V souladu s čl. 11 odst. 3 Listiny upřednostnil ochranu života a zdraví před ochranou přírody. Zároveň učinil vše pro zachování funkčního a estetického významu lokality, když bezprostředně po pokácení zajistil náhradní výsadbu. Městský soud toto nezohlednil, dostatečně se nezabýval postupem městského úřadu, v jehož důsledku stěžovatel nečekal na vydání povolení.

[7] Nelze ani přisvědčit městskému soudu, že stěžovatel svým jednáním narušil objekt chráněný zákonem. Účelem zákona je chránit zdravé dřeviny před bezdůvodným pokácením, nikoliv dřeviny nemocné ohrožující okolí. Není tedy naplněn smysl a účel skutkové podstaty vytykaného přestupku, protože není naplněn znak skutkové podstaty – ohrožení či porušení objektu chráněného zákonem.

pokračování

[8] Žalovaný ve vyjádření zdůraznil, že tři orgány ochrany přírody vyhodnotily zdravotní stav dřevin tak, že ani jedna nespĺňovala podmínky pro postup podle § 8 odst. 4 ZOPK, tj. nenacházely se v havarijním stavu. O tom svědčí i postup stěžovatele, když kácení oznámil dne 14. 3. 2019, ale provedl až dne 2. 4. 2019. Podmínka bezprostřednosti ohrožení tedy nade vši pochybnost nebyla splněna, naopak byl prostor pro provedení správního řízení. Závěry dokazování správních orgánů ostatně stěžovatel nijak nerozporuje. Tvrzení stěžovatele o oprávněnosti pokácení dřevin z důvodu postupu městského úřadu považuje žalovaný za účelové. Z postupu městského úřadu nelze nijak dovodit oprávnění kácet bez povolení. Nakonec argument, že dva roky od události nebylo povolení vydáno z důvodu nedoložení souhlasu spoluvlastníka, je lichý, neboť řízení bylo zastaveno, protože pokácením dřevin odpadl jeho předmět. Žalovaný uzavřel, že postupoval v souladu s právními předpisy na základě zjištěného skutkového stavu, o kterém nejsou důvodné pochybnosti, a zabýval se všemi relevantními okolnostmi. Městský soud pak správně posoudil předestřené právní otázky, proto je na místě kasační stížnost zamítnout jako nedůvodnou.

III. Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[9] Nejvyšší správní soud posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou, směřuje proti rozhodnutí, proti němuž je podání kasační stížnosti přípustné, z důvodů, které zákon připouští, a stěžovatel je zastoupen advokátkou (§ 102 a násl. s. ř. s.).

[10] Nejvyšší správní soud se dále zabýval přijatelností kasační stížnosti ve smyslu § 104a s. ř. s., tedy otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně převyšuje vlastní zájmy stěžovatele. Jedná se totiž o věc, v níž před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce (§ 31 odst. 2 s. ř. s.).

[11] Nejvyšší správní soud nepřijatelnost podrobně vyložil v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS, v němž interpretoval neurčitý právní pojem přesah vlastních zájmů stěžovatele. O přijatelnou kasační stížnost se dle tohoto usnesení může jednat v typových případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či plně řešeny judikaturou NSS; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikatorní odklon; (4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně právního postavení stěžovatele.

[12] V projednávané věci stěžovatel přijatelnost své kasační stížnosti nijak nevymezil. Nejvyšší správní soud ovšem shledal, že kasační stížnost je nepřijatelná, protože není naplněn žádný z případů přijatelnosti vymezených výše.

[13] Podle § 8 odst. 1 ZOPK je ke kácení dřevin *nezbytné povolení orgánu ochrany přírody, není-li dále stanoveno jinak.*

[14] Podle § 8 odst. 4 ZOPK povolení *není třeba ke kácení dřevin, je-li jejich stavem zřejmě a bezprostředně ohrožen život či zdraví nebo hrozí-li škoda značného rozsahu. Ten, kdo za těchto podmínek provede kácení, oznámí je orgánu ochrany přírody do 15 dnů od provedení kácení.*

[15] Podle § 87 odst. 3 písm. d) ZOPK se fyzická osoba dopustí přestupku tím, *že pokácí bez povolení nebo závažně poškodí skupinu dřevin rostoucích mimo les.*

[16] Nejvyšší správní soud se ve své judikatuře možností pokácet dřeviny ohrožující život, zdraví a majetek již zabýval. Konstatoval, že se jedná o výjimku, kdy s ohledem na havarijní stav dřevin musí být situace řešena v co nejkratší době, takže kácení lze provést, aniž by mu předcházelo správní řízení podle ZOPK (srov. rozsudek NSS ze dne 5. 11. 2015, č. j. 7 As 162/2015-59, obdobně novější ze dne 7. 2. 2018, č. j. 6 As 250/2017-27, odst. [21]). Nestačí přitom jen nedobrá stav dřevin, ale jejich stavem musí být zřejmě a bezprostředně ohrožen život nebo zdraví nebo hrozit škoda značného rozsahu (viz § 8 odst. 4 ZOPK, srov. též rozsudek NSS ze dne 15. 2. 2022, č. j. 10 As 486/2021-52, odst. [7]). Není-li naplněna podmínka zřejmosti a bezprostřednosti ohrožení života či zdraví nebo hrozící škody značného rozsahu, umožňující kácet dřeviny bez povolení orgánu ochrany přírody, je nezbytné postupovat podle § 8 odst. 1 ZOPK a vyžádat si povolení příslušného orgánu ochrany přírody (srov. rozsudek NSS ze dne 7. 8. 2003, č. j. 5 A 27/2001-34, č. 194/2004 Sb. NSS, obdobně č. j. 6 As 250/2017-27, odst. [20]).

[17] Správní orgány i městský soud v projednávané věci uvedené judikatuře dostaly, žalovaný na str. 3 svého rozhodnutí dokonce výslovně odkázal na rozsudky č. j. 5 A 27/2001-34 a č. j. 6 As 250/2017-27, a ani Nejvyšší správní soud neshledal důvod se od výše uvedených závěrů této judikatury odchýlit. Stěžovatel současně nerozporuje, že provedl kácení dřevin bez příslušného povolení. Nenamítá ani, že by byly splněny podmínky zřejmosti a bezprostřednosti ohrožení. Má toliko za to, že postupoval v souladu s ústavní povinností v čl. 11 odst. 3 Listiny, když učinil vše potřebné pro ochranu života, zdraví, majetku i životního prostředí. Dle stěžovatele městský soud i žalovaný nesprávně posoudili též vliv postupu městského úřadu.

[18] Nejvyšší správní soud předně stejně jako městský soud nepřisvědčil námitce, že stěžovatel postupoval v souladu s Listinou, a proto není třeba posuzovat podmínky kácení bez povolení podle § 8 odst. 4 ZOPK. Jak uvedl již městský soud v bodě 26. napadeného rozsudku, podle čl. 11 odst. 3 Listiny nesmí výkon vlastnického práva poškozovat mj. přírodu a životní prostředí nad míru stanovenou zákonem. Vlastník je tedy povinen postupovat v souladu se zákonem, což stěžovatel v projednávané věci neučinil. Nadto je právě v zájmu ochrany života, zdraví a majetku upravena v § 8 odst. 4 ZOPK výjimka z nutnosti disponovat ke kácení dřevin povolením orgánu ochrany přírody. Tato výjimka má ale zákonné podmínky, a to zřejmost a bezprostřednost ohrožení. Jak uvedl již městský soud v bodě 25. napadeného rozsudku, správní orgány v projednávané věci dostatečně posoudily stav pokácených dřevin a jejich závěr o nenaplnění podmínek zřejmosti a bezprostřednosti ohrožení je podložen a také řádně a srozumitelně odůvodněn. Ostatně jak již bylo uvedeno, stěžovatel naplnění těchto podmínek ani nenamítá.

[19] Nejvyšší správní soud tedy prisvědčil městskému soudu, že stěžovatel nepostupoval v souladu se zákonem, pokud pokácel dřeviny bez příslušného povolení, čímž narušil objekt

pokračování

chráněný zákonem – stromy rostoucí mimo les. Námitka stěžovatele, že zákon chrání zdravé stromy, nikoliv nemocné, je přitom lichá. Takový závěr z ničeho neplyne, naopak účelem ZOKP je ochrana přírody a krajiny jako celku a též z § 7 ZOPK je patrná ochrana v zásadě všech dřevin (vyjma nepůvodních druhů a případů předcházení šíření nebo vyhubení škodlivých organismů rostlin – viz výjimka v § 7 odst. 2 ZOPK). Samozřejmě, že zájem na ochraně bude dán primárně u zdravých dřevin, i proto je také upravena možnost kácení. Bez povolení jej však lze provést jen výjimečně, viz výše a úpravu v § 8 ZOPK.

[20] Nejvyšší správní soud nepřisvědčil ani druhé stěžovatelově námitce týkající se postupu městského úřadu. Ze správního spisu v projednávané věci vyplynulo, že městský úřad považoval oznámení stěžovatele ze dne 14. 3. 2019 o záměru pokácet dřeviny dle stěžovatele ohrožující okolí za žádost o vydání povolení ke kácení, zahájil správní řízení a vyzval stěžovatele k doložení souhlasů spoluvlastníků dotčeného pozemku. Stěžovatel se proti výzvě bránil odvoláním, načež jej městský úřad i odvolací orgán upozornily, že kácení bez povolení podle § 8 odst. 4 ZOPK je možné při akutním selhání dřevin, stěžovatel se v případě kácení bez vydaného povolení dopustí protiprávního jednání a správní řízení stále běží (e-mailové zprávy ze dne 1. 4. 2019). Stěžovatel přesto dřeviny dne 2. 4. 2019 pokácel.

[21] Správní orgány i městský soud se věcí dostatečně zabývaly a Nejvyšší správní soud se s jejich závěry ztotožňuje. Městský soud v bodech 24. a 25. napadeného rozsudku dospěl ke správnému a logickému závěru, že postup městského úřadu (výzva k doložení souhlasů spoluvlastníků) ani přístup menšinových spoluvlastníků a obava stěžovatele z nemožnosti získat souhlasy nejsou důvodem pro pokácení dřevin bez povolení. Tím by byl pouze havarijní stav dřevin, jejichž pokácení navíc zákon vyžaduje oznámit orgánu ochrany přírody až dodatečně (§ 8 odst. 4, věta druhá, ZOPK).

[22] Jakkoliv tedy Nejvyšší správní soud chápe stěžovatelovu obavu z ohrožení jeho okolí stavem dřevin, z podkladů ve správním spise i časové prodlevy od oznámení stěžovatele o záměru kácet dřeviny do faktické realizace je zřejmé, že stav dřevin nebyl havarijní, aby umožňoval postup podle § 8 odst. 4 ZOPK. V takovém případě měl stěžovatel vyčkat na povolení orgánu ochrany přírody, tj. městského úřadu. Neučinil-li tak a pokácel dřeviny bez povolení (i přes výslovné upozornění městského úřadu), dopustil se přestupku podle § 87 odst. 3 písm. d) ZOPK.

[23] Nakonec navrhl-li stěžovatel v petitu kasační stížnosti *in eventum* upuštění od uložené pokuty, Nejvyšší správní soud uvádí, že k něčemu takovému není oprávněn. Kasační soud ve vztahu k institutu moderace správního trestu podle § 78 odst. 2 s. ř. s. hodnotí pouze to, zda krajský (městský) soud nepřekročil zákonem stanovené meze tohoto uvážení, nevybočil z nich nebo volně uvážení nezneužil, či zda je jeho úvaha přezkoumatelná a logicky nerozporná (viz rozsudek NSS ze dne 19. 12. 2013, č. j. 2 As 130/2012-20, č. 2992/2014 Sb. NSS, nebo nověji ze dne 12. 3. 2020, č. j. 6 As 266/2019-27, odst. [17]). Návrh na moderaci uložené pokuty Nejvyšším správním soudem tedy v řízení o kasační stížnosti není přípustný (srov. rozsudek NSS ze dne 16. 8. 2017, č. j. 2 As 28/2017-32, odst. [31]). Současně stěžovatel v projednávané věci nenamítal, že by městský soud uvedenému nedostal a ponechal uloženou sankci ve zjevně nepřiměřené výši. K uložené sankci se proto Nejvyšší správní soud nijak blíže nevyjadřoval.

IV. Závěr a náklady řízení

[24] Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nepřijatelnou odmítl podle § 104a s. ř. s.

[25] O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle úspěchu ve věci v souladu s § 60 odst. 1, větou první, s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. (k tomu přiměřeně srov. usnesení rozšířeného senátu ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020-33, č. 4170/2021 Sb. NSS, odst. [51] a násl.). Stěžovatel ve věci neměl úspěch, a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému, který by jinak měl právo na náhradu nákladů řízení, žádné náklady v řízení o kasační stížnosti nevznikly. Žádný z účastníků proto nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 23. srpna 2023

JUDr. Radan Malík
předseda senátu